

PCS 2021

Akvamarin Projekt – A
földgáztárolóknál megvalósuló
hidrogéntechológiai innovációk

**Mérő Tamás, műszaki és innovációs
projektmenedzser**

Zoom Meetings, 2021.11.09

MFGT
Powered by MVM

AKVAMARIN
PROJEKT

01

MFGT - alapok

Tevékenységünk, alapadatok

02

Hidrogén - alapok

Miért? Hogyan?

03

Akvamarin Projekt

Áttekintés és státusz

04

Alkalmazott K+F

Anyagtechnológia és
áramlástanai modellezés

05

**Hidrogéntechnológiai
innovációink**

Jövőorientált programjaink

06

Összefoglalás

Akvamarin Projekt – A
földgáztárolóknál megvalósuló
hidrogéntechnológiai innovációk

2021.11.09

Mérő Tamás,

műszaki és innovációs projektmenedzser

Tevékenységünk, alapadatok

Tárolók

összes tároló kapacitás

Kitárolási kapacitás:	49,8 Mm ³ /nap
Betárolási kapacitás:	31,8 Mm ³ /nap
Mobilgáz kapacitás:	4 430 Mm ³

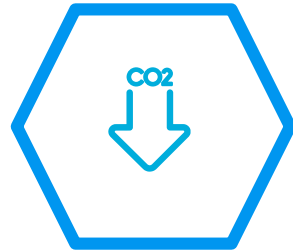
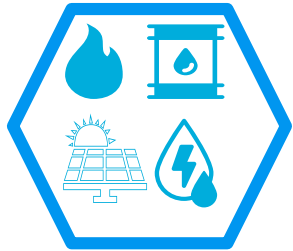
- MVM Csoport tagja
- Jelentős árbevétel és eszközállomány
- kb. 200 dolgozó
- A legnagyobb tárolói szolgáltató Közép-Kelet-Európában, összesen 4 430 Mm³ mobilgáz kapacitás
- földgázt kereskedelmi célból nem vesz/ad el; a földgázkereskedők által betárolásra szánt földgázt tárolja.
- cél: forrás-felhasználás egyensúly megteremtése és ellátás biztonsági alappillér.

Hidrogén - Alapok

Miért fontos a hidrogén?

Független
Több primerenergiából
előállítható

Dekarbonizációs
célok
hajtóereje

Tiszta
sokoldalú
felhasználás

Meglévő
rendszerekre
épülhet

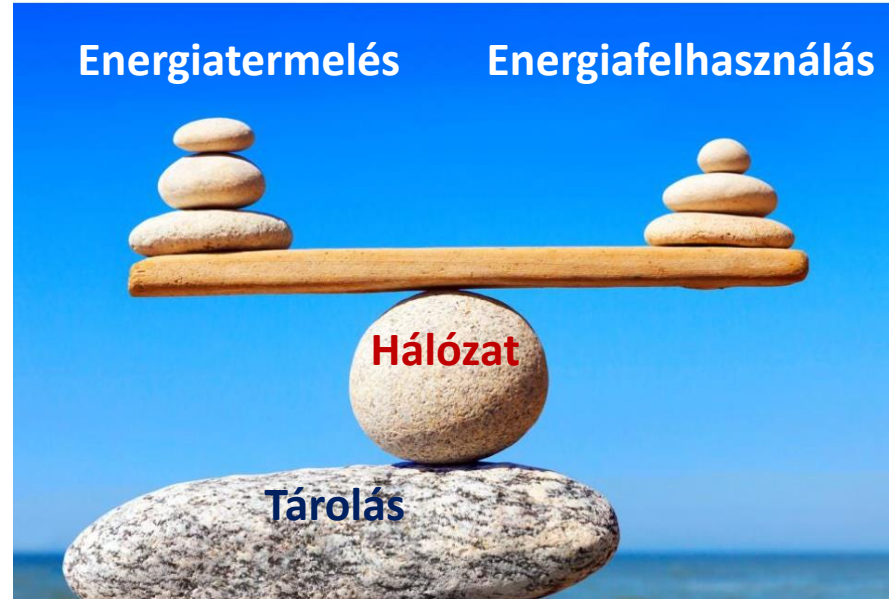
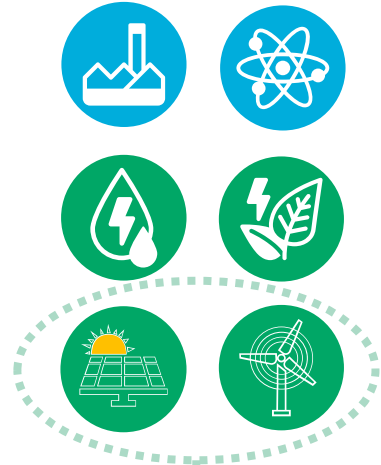

Műszaki
kihívások

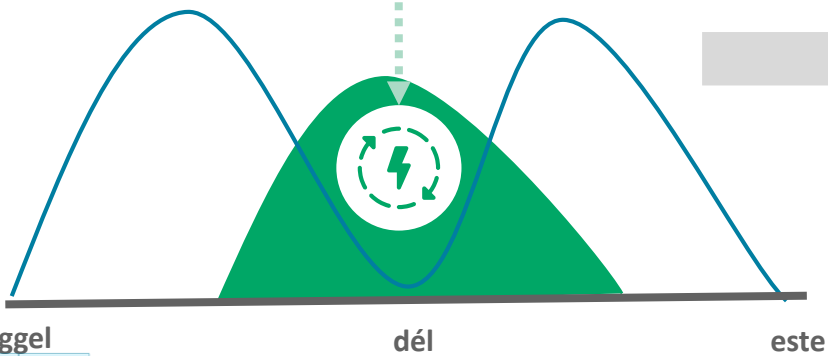

- Kicsi molekulaméret
- Diffundálási és migrálási hajlam
- Feszültségkorrózió az anyagokban
- Fűtőértéke 1/3-ada a földgázhoz viszonyítva
- Alacsony gyújtási energia
- Széles gyulladási koncentrációhatár
- Hidrogén égése nem látható

Miért most ?

- Nemzetközi trendek
- EU szabályozás (Fit for 55)
- Ellátásbiztonság
- Elérhető finanszírozások

H₂
Technológiák

Energiahatékonyság,
Keresletoldali szabályozás,
energiatárolás

01	02
03	04
05	06

Hogyan ?

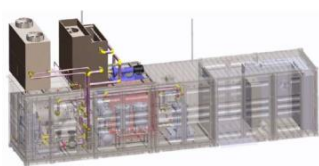
Földalatti gáztárolás

ZÖLD villamos áram többlet

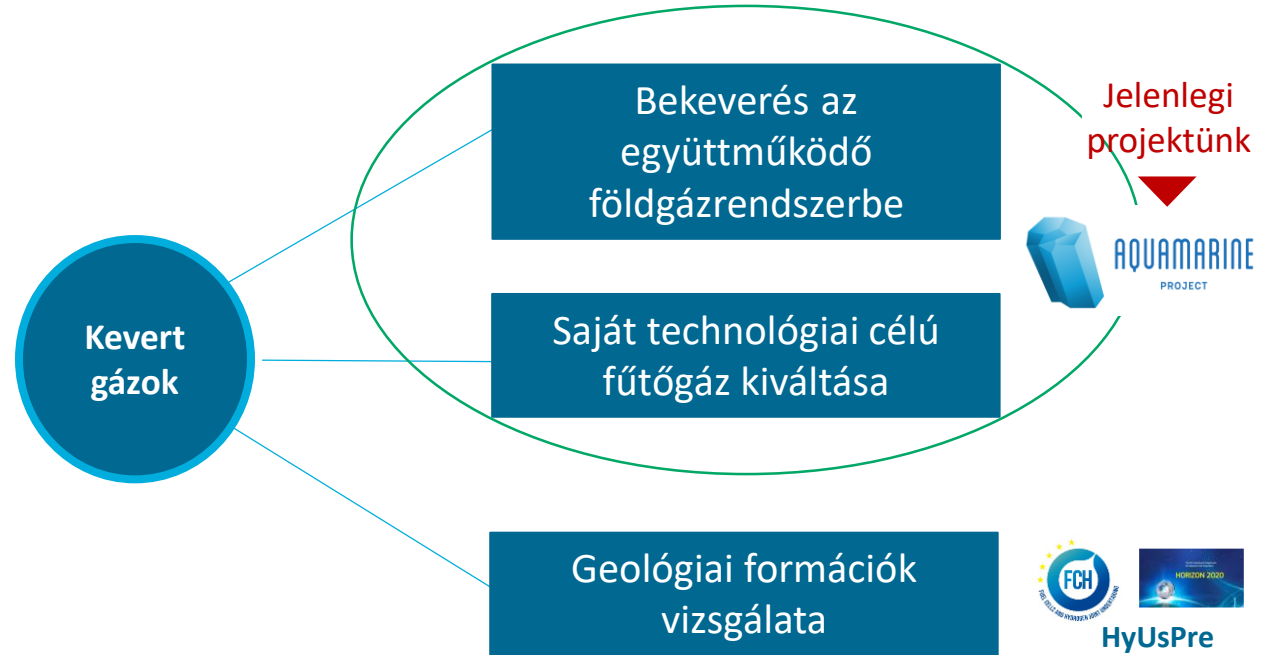
Víz

ZÖLD hidrogén

Szektor integráció és energiatárolás PEM-electrolízissel

A megújuló forrásból származó többlet villamos energia tárolható

Alkalmazott ipari kutatási programok

01	02
03	04
05	06

A hidrogén előállítása

Hidrogén előállítás lehetséges opciói						
Kategória	Alapanyag	Előállítás módja	H2 szín	CO2 ár kitettség	Alapanyag kitettség	EU támogatás
Megújuló H2	Megújuló 	Elektrolízis	Zöld	Nincs	Nincs	✓
	Biomassza 	Több lehetőség	Zöld	Nincs	Alacsony	✓
Karbonmentes H2	Nukleáris 	Elektrolízis	Sárga	Nincs	Van !	?
Jórészt CO2 mentes H2	Földgáz 	Pirolízis	Türkiz	Van !	Van !	✓
	Grid 	Elektrolízis	-	Lehet	Van !	✓✓
	Földgáz/szén 	SMR, ATR, POX	Kék	Van !	Van !	✓
	Biohulladék 	Pirolízis + CC	-	Nincs	Van !	✓

Fókuszterület
✓ Támogatott
 ✓ Átmenetileg támogatott
 ? Nem eldöntött

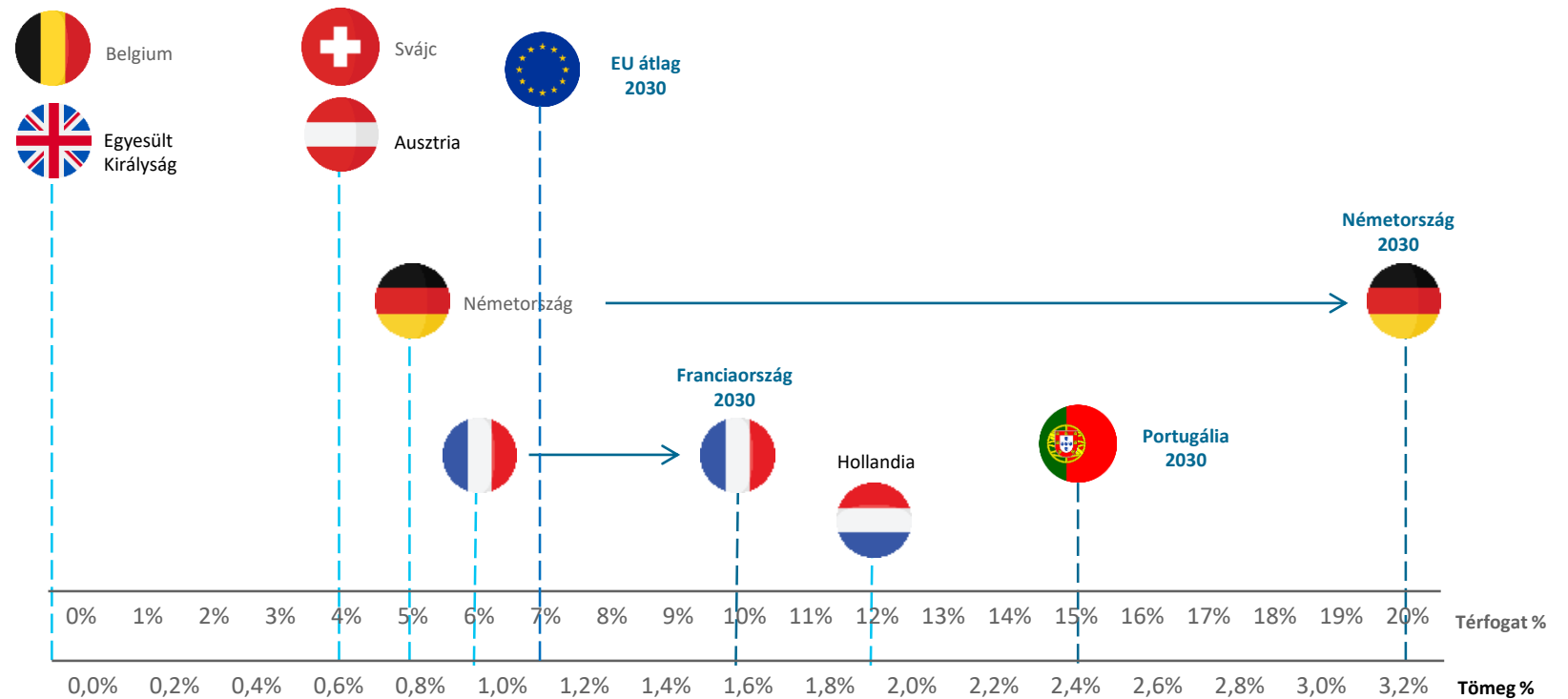
- Megújuló alapú hidrogén előállítás számos előnnyel bír : nincs alapanyag és CO₂ ár kitettség, valamint egyértelműen szabályozói támogatást élvez
- A fosszilis alapú technológiák esetében kockázatot jelent a CO₂ árnak való kitettség, valamint az erőteljes alapanyag függés

A földgázhálózatba maximálisan bekeverhető hidrogén szintje nagyban eltér

- A szabályozók által meghatározott bekeverési határérték nagymértékben eltérő Európában és még akár országokon belül is.
- Az Európai Szabványügyi Bizottság (CEN) dolgozik a harmonizált gázminőségi szabványon az EU-ban. 2 térfogatszázalékos hidrogén tolerancia a jelenlegi referenciapont (CNG miatt).
- Magasabb hidrogén bekeverési szint eléréséhez szükséges további intézkedések végrehajtása (belső bevonatolás, átalakítások)

Országok összehasonlítása bekeverési határérték alapján

Forrás: Hinico, Tractebel ENGIE, ITM Power, FCH2 JU, Roland Berger, FCH - H2 Roadmap EU

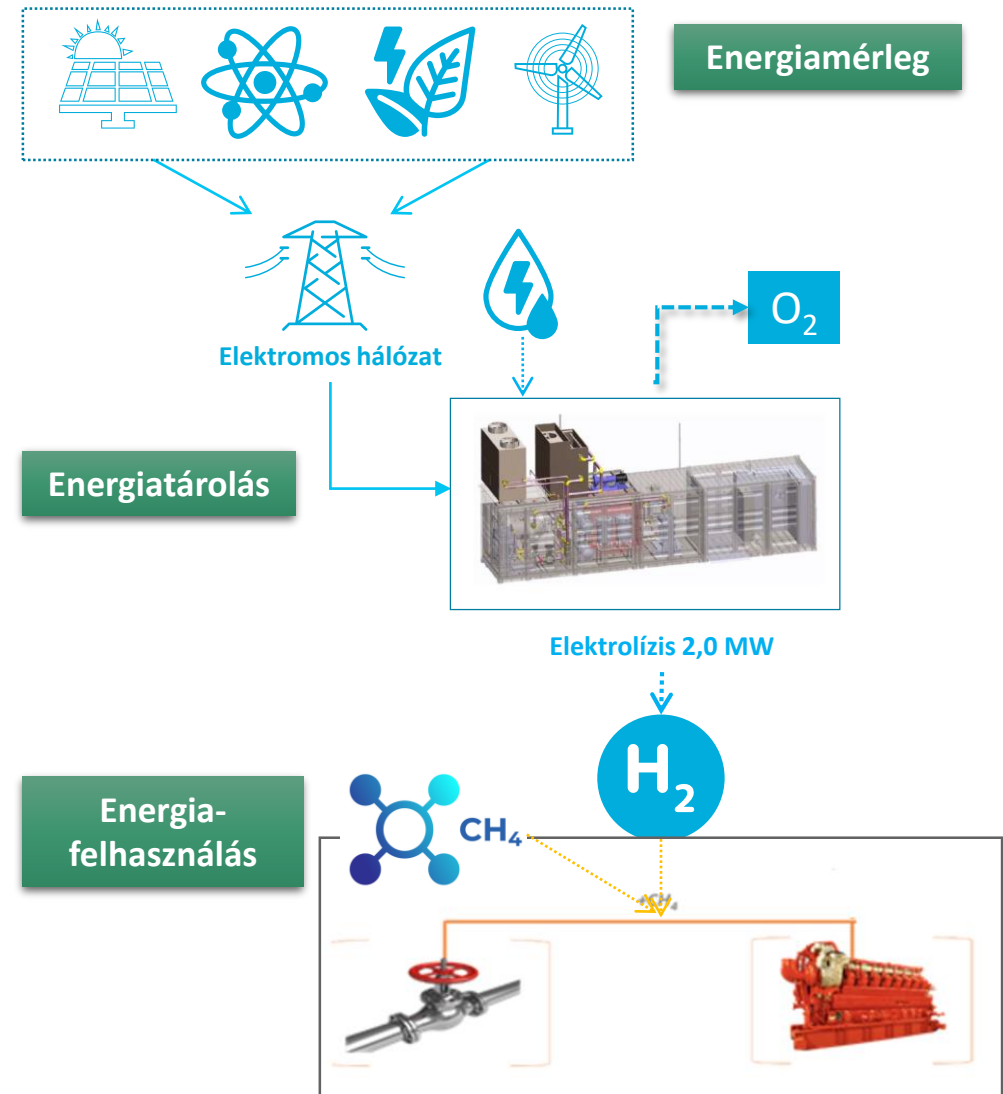
Akvamarin Projekt – áttekintés és státusz

Akvamarin - áttekintés

- Cél: hidrogén tolerancia vizsgálata a tárolói infrastruktúrán, pilot projekt keretében
- 2,5 MW teljesítményű elektrolizáló és kompresszor egység
- Projekt forrásigény: 2 896 MFt
- Projekt időtartama: 2021. február 01. - 2023. január 31.
- Elsősorban helyi infrastruktúra fejlesztés és kapcsolódó K+F programok

Kardoskúti FGT

Státusz I.

- **Általában**
  - Projekt adminisztráció folyamatos
  - Folyamatos belső és külső kommunikáció
  - 1. mérföldkő sikeres lezárása hiánypótlás nélkül (szakmai beszámoló és pénzügyi elszámolás)
- **Beszerzés és Beruházás**
  - A fő berendezések és a helyre telepítés tervezése megrendelve
  - Hatósági engedélyezés részben megtörtént
- **Kutatás és fejlesztés**
  - 4 egyetemi és 1 kutatóintézeti együttműködés
  - Mérföldkőre vonatkozó K+F feladatok folyamatosan
  - Jelentős tudásbázis beépítve a helyre telepítésbe, megerősítve a következő mérföldkő feladatait

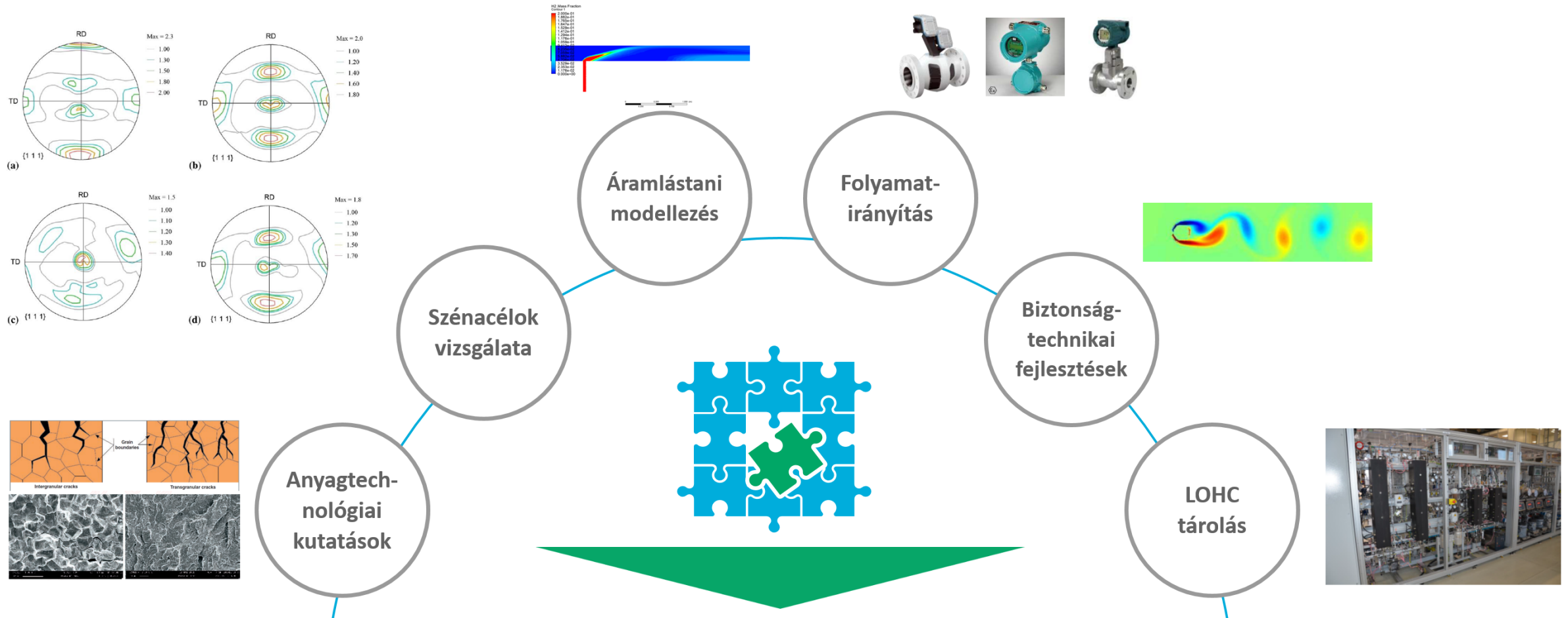
Státusz II.

- **Szabályozás:**
  - ITM - Bányatörvény Vhr. módosítási kezdeményezés,
  - MEKH
  - FGSZ – MFGT munkacsoport elindítása és működtetése
  - Hatósági kapcsolatok
  - Kardoskúti Önkormányzat: Lakossági fórum

- **Pénzügy, Kontrolling és HR**
  - Óriási támogatás a projekt beindításához (csapat, adminisztráció, kontrolling)
  - Folyamatos figyelem a pályázati elvárások teljesítéséhez

Alkalmazott ipari kutatási programjaink

Alkalmazott ipari kutatási programjaink

Cél: a meglévő infrastruktúra alkalmasságának vizsgálata hidrogénnel kevert földgázra

Anyagtechnológiai kutatások

Hidrogén várható hatásai:

 Hidrogén által okozott repedések

Az alapanyagba atomos állapotban diffundált hidrogén rekombinálódik

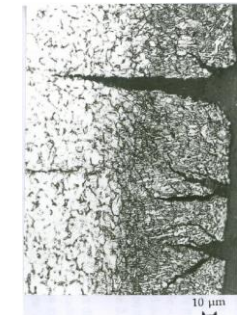
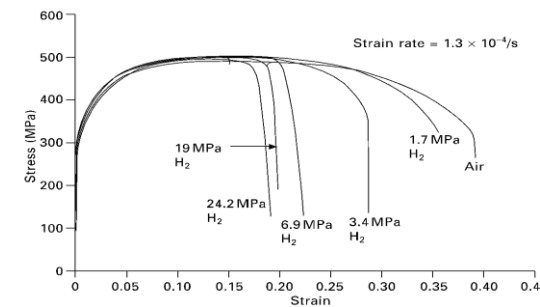
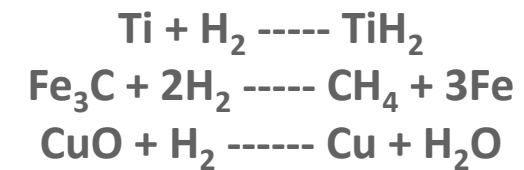
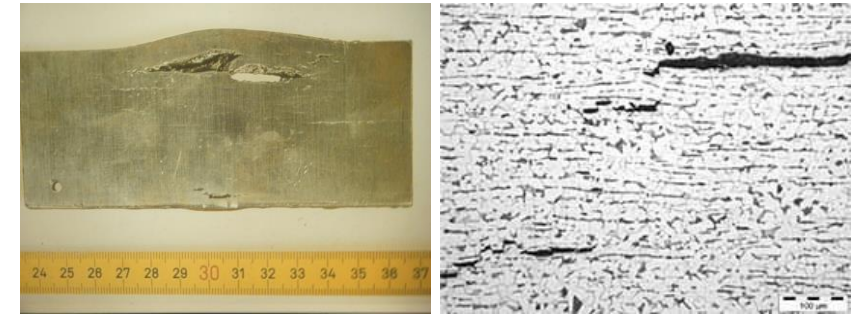
 Kémiai reakciók

A fémek ötvözőivel a hidrogén reakcióba léphet és hidrideket képez, ami ronthatja a mechanikai tulajdonságokat

 Hidrogén okozta elridegedés vagy feszültségkorrózió

A hidrogén a mechanikai terhelés alatt lévő anyagban nagyobb sebességgel adszorbeálódik, különösen a repedések csúcsainál

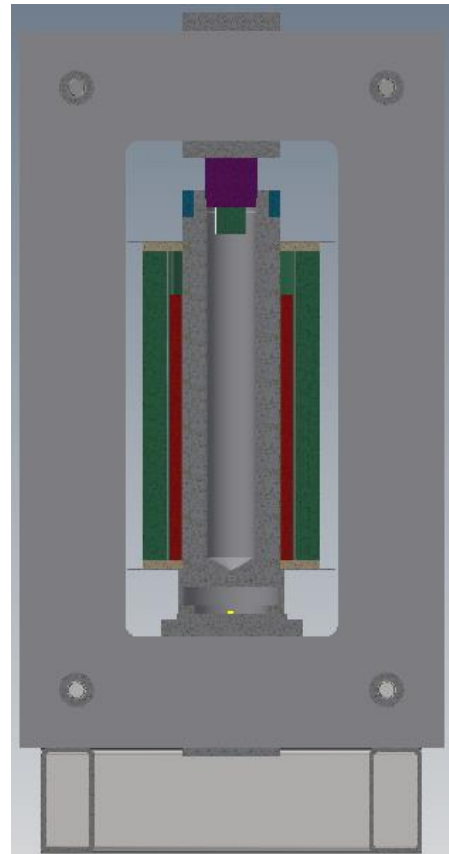
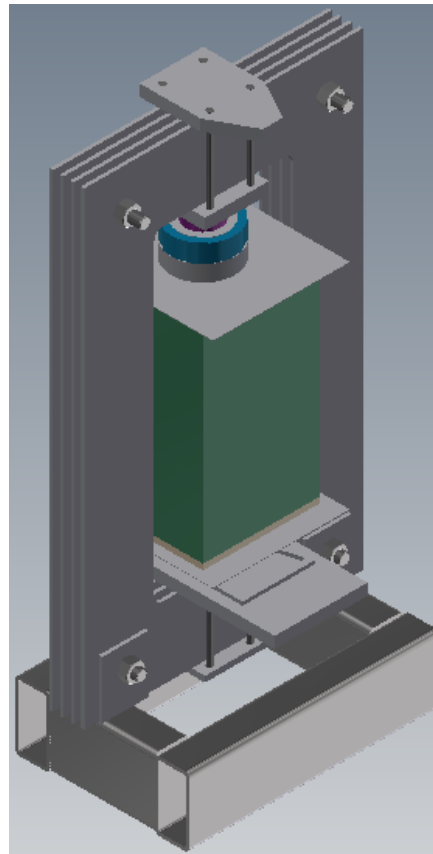
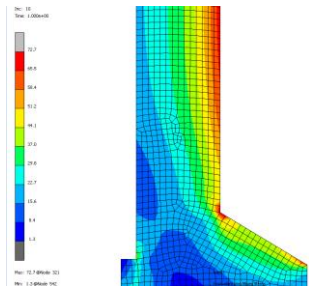
A nálunk járatos anyagokra egyetlen használható vizsgálati eredményt sem találtunk!

Vizsgáló kamra és berendezés kifejlesztése

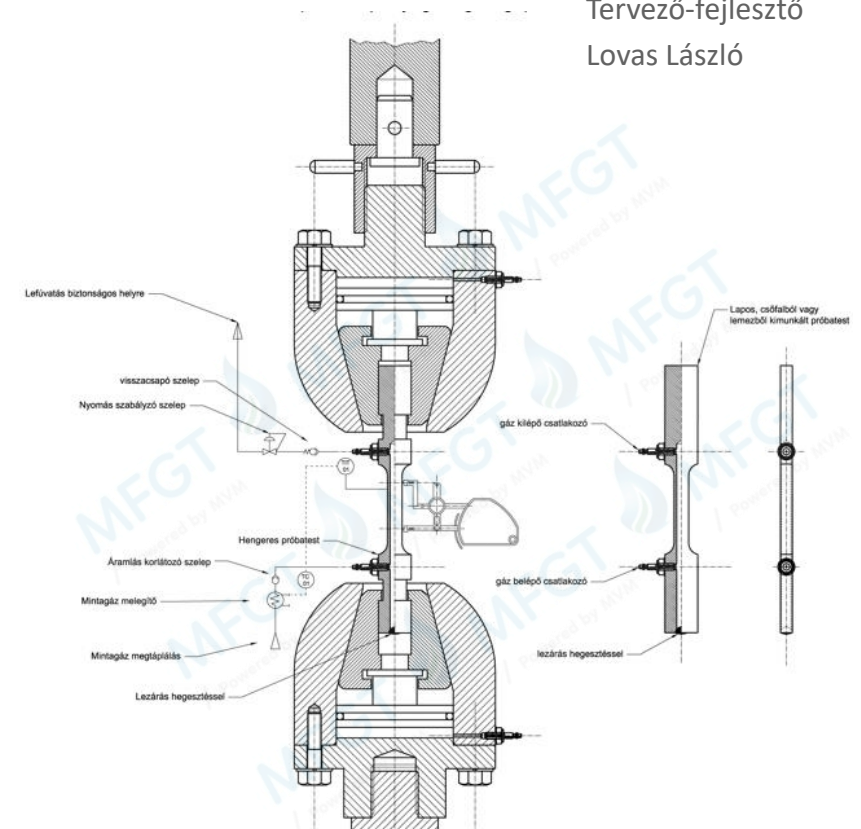
Hidrogénező kemence tervezése (BME)

Tervezési munka
 Prof. Blücher József

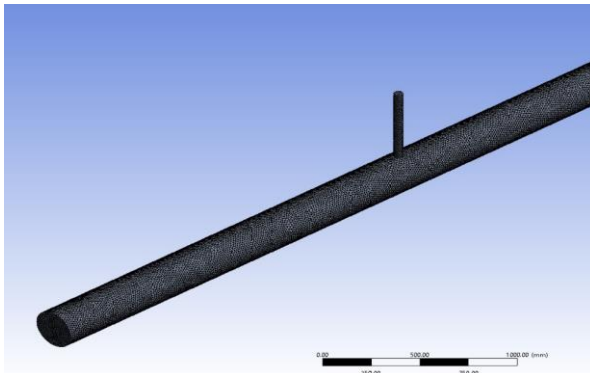

Az MFGT új vizsgáló kamrája (szabadalmi bejelentés)

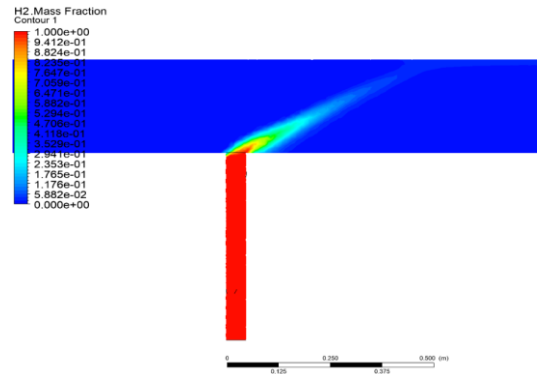
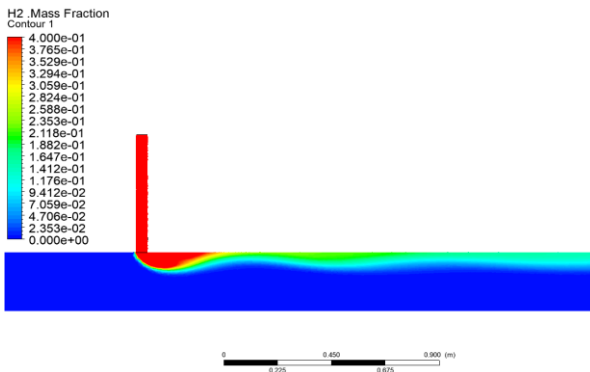
Tervező-fejlesztő
 Lovas László

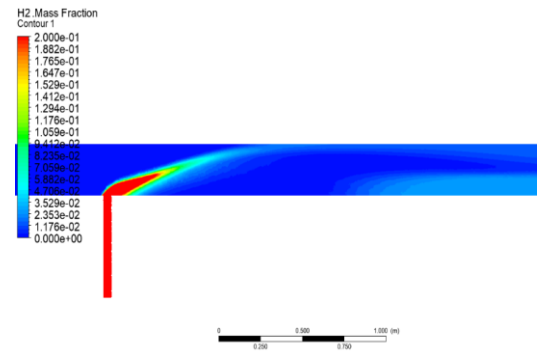
Áramlástanai modellezések

A felső adagolású bekeverés

Alsó bekeverés – 0,5 m/s

Alsó bekeverés – 1,0 m/s

- 🔥 A statikus keverőelem feladata, hogy a hidrogén földgázelegyben történő hatékony keveredését biztosítsa
- 🔥 Az elvárt keveredési hatékonyság a keverőelemet követő 3D szakaszon 97 %
- 🔥 A hidrogén a keveredést követően már nem szegregálódik, így a keverőelem beépítésével javulnak biztonságtechnikai jellemzők és költséghatékonyság érhető el (rövidebb korrózióálló szakasz szükséges)

Folyamatirányítás és biztonságtechnikai fejlesztések

Földgáz:				
Üzemi nyomás (bar)	Zóna távolság (m)			
	0,5		0,9	
Biztonsági tényező				
Környezeti hőmérséklet	0°C	35°C	0°C	35°C
16	1,16	1,24	0,85	0,91
40	1,84	1,96	1,35	1,44
63	2,34	2,49	1,71	1,82
200	4,26	4,54	3,12	3,33

Hidrogén:				
Üzemi nyomás (bar)	Zóna távolság (m)			
	0,5		0,9	
Biztonsági tényező				
Környezeti hőmérséklet	0°C	35°C	0°C	35°C
16	2,2	0,7	2,35	1,72
40	3,5	3,72	2,56	2,73
63	4,43	4,71	3,25	3,46
200	8,1 *	8,63 *	5,94	6,32

Kihívások :

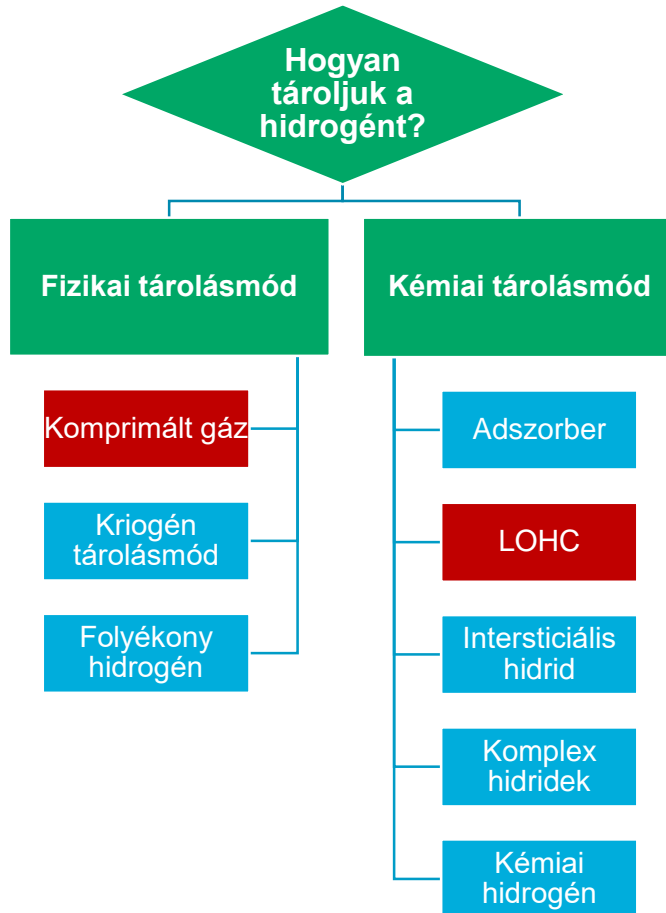
- Változó földgázösszetétel, mintaáramok összehasonlítása
- A hidrogén abszolút koncentrációját mérni kell
- Gyors és pontos mérés
- Hidrogén gyújtási energia 0,02 mJ ↔ metán 0,3 mJ
- Lángterjedés 2,6 m/s ↔ metán 0,35 m/s

Megoldások :

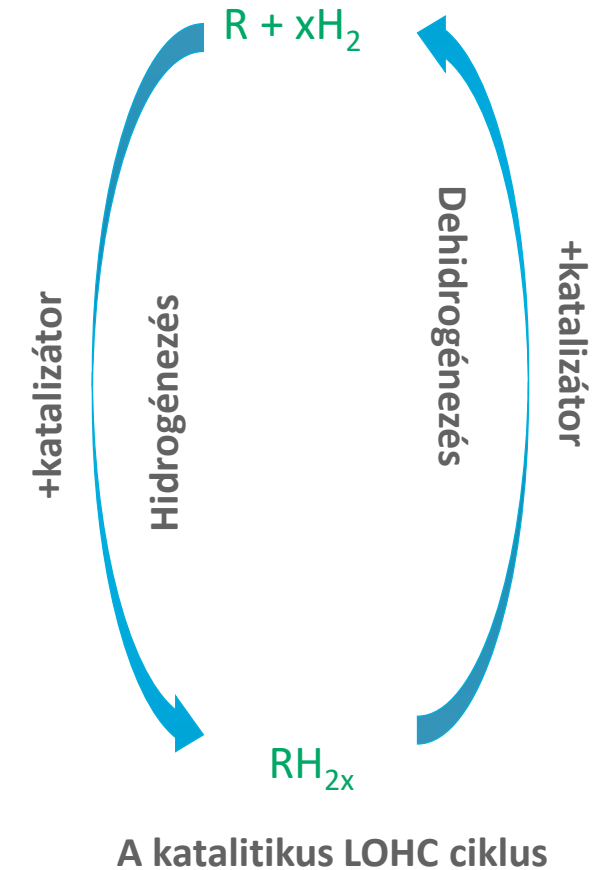
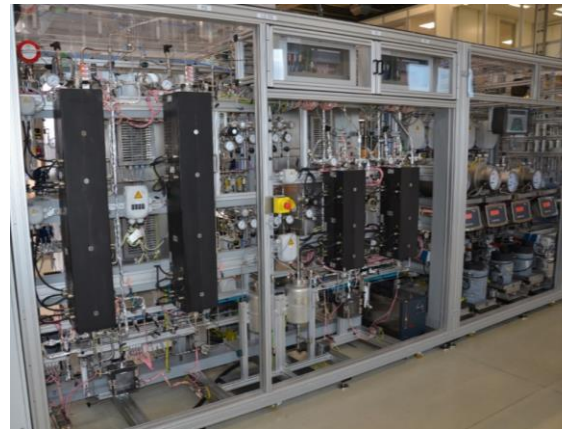
- Mérőeszköz-csoport kialakítása
- Folyamatirányítási rendszer modellezése
- Tiszta H₂ IIC gázcsoport, de 25 %-os bekeverésig IIA
- Közel 2X-es zónakiterjedés a metánhoz képest

Kémiai hidrogéntárolás – LOHC K+F

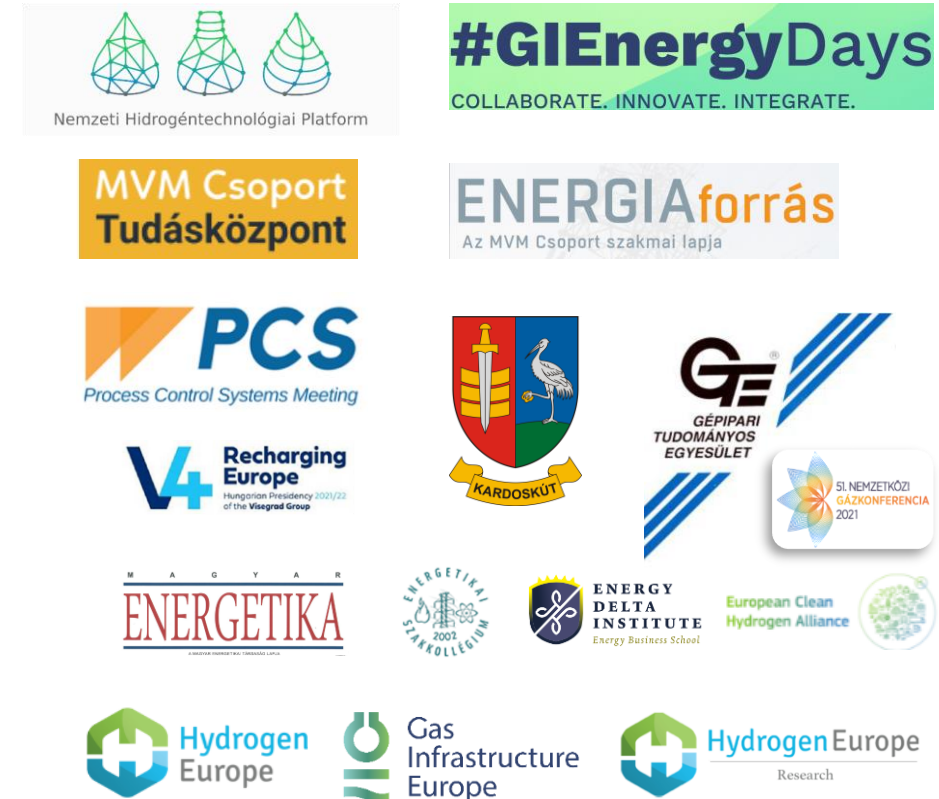
- Toluol – metil-ciklohexán
- Hidrogénezés – Dehidrogénezés
- Konverziók : 97 – 100 %
- Nagy szelektivitás, könnyen szivattyúzható
- Nagynyomású folyamatos reaktor (új-ILS)

Közvélemény tudatosságának növelése

Nyilvános megjelenések:

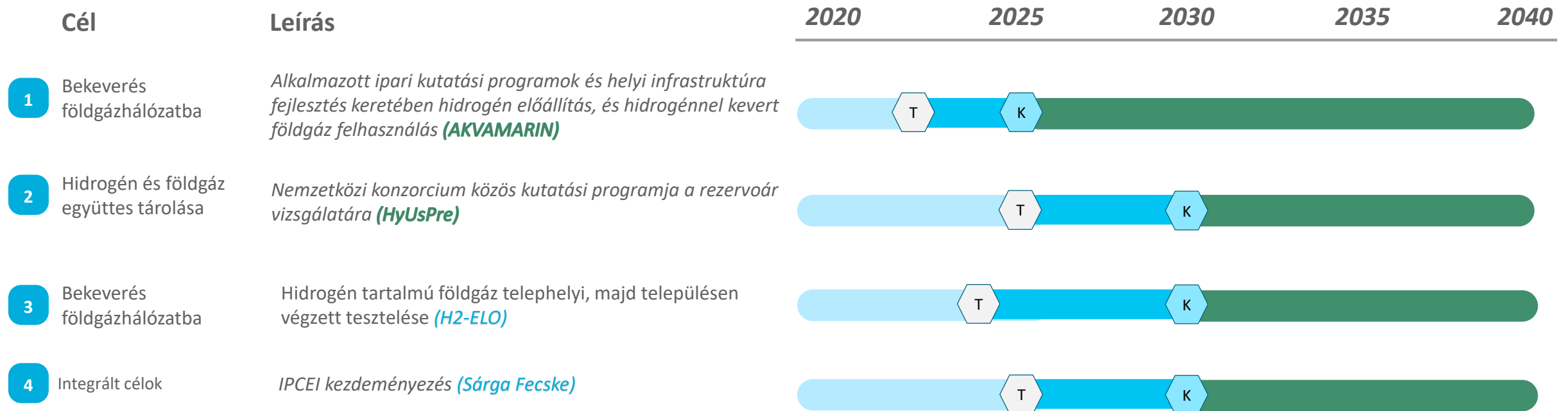
- Lakossági Fórum
- I. – II. Workshop
- Innovációs Workshop
- Hatósági tájékoztatások és szakmai nap
- Médiafigyelés
- Nemzetközi és hazai sajtómegjelenések

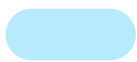
01	02
03	04
05	06

Hidrogéntechnológiai innovációink

Futó kezdeményezések

Előkészítés (megalapozó K+F)

Teszt üzem indul

Tapasztalatok

Kiterjesztés indul

Piaci kiterjesztés

Futó MFGT kezdeményezés

Futó MVM kezdeményezés

Összefoglalás

Akvamarin Projekt a Nemzeti Hidrogénstratégia egyik alappillérének **kiemelt projektje** lett

Hosszútávú iparági **együttműködések** kialakítása (4 Egyetem, FGSZ, elosztók, felhasználók)

6 alkalmazott ipari kutatási program a hidrogén technológiák hazai elterjesztése érdekében

Bányatörvény és GET VHR módosítása folyamatban

„Green certificate” biztosítása a projekt fenntartási időszakában

További hidrogén alapú innovációk előkészítése

Kardoskúti FGT demonstrációs üzem

Iparági együttműködéseink

MISKOLCI
EGYETEM
UNIVERSITY OF MISKOLC

Köszönöm a
megtisztelő figyelmet!

<http://mfgt.hu/hu-HU/Akvamarin>

merot@mfgt.hu

Q & A